

KULTURPLAN

BORÅSREGIONEN SJUHÄRADS
KOMMUNALFÖRBUND

2020–2023

Boråsregionen

Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund* arbetar för kommunernas gemensamma intressen och utvecklar gränsöverskridande samarbeten. De kommuner som samverkar är Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn, Varberg och Vårgårda. Varbergs kommun samverkar inte med Boråsregionen inom ramen för Kultursamverkansmodellen. Kommunalförbundet arbetar med frågor som berör tillväxt och regional utveckling, infrastruktur och transporter, kultur, miljö, samhällsplanering, utbildning samt social välfärd och hälsa. Målet är att skapa gränsöverskridande möten och främja samverkan, innovation och nytänkande. Samarbetet har ett tydligt och långsiktigt Sjuhäradsperspektiv, och har som mål att stärka Sjuhärad som ett bra område att bo, arbeta och leva i.

Boråsregionen och VGR (Västra Götalandsregionen) tecknar årligen en överenskommelse om samverkan och finansiering för att tillsammans uppfylla målen i den regionala utvecklingsstrategin VG2020 och Kulturstategi Västra Götaland. Enligt överenskommelsen finansierar VGR:s kulturnämnd del av en tjänst för delregional kultursamverkan samt medel till kulturutvecklingsprojekt som ska skapa delregionalt mervärde, stärka den kulturella infrastrukturen och stärka samverkan med övriga tillväxtområden.

De kommuner som samverkar är Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn, Varberg och Vårgårda.

Kultur är närvarande i alla kommunala beredningar och en självklar del av samhällsplaneringen.

Kultur: ett horisontellt perspektiv

Kultur ska vara ett horisontellt perspektiv i all kommunal verksamhet och planering, jämställt med jämställdhet, tillgänglighet, mångfald och internationalisering. Kultur ska vara närvarande i alla kommunala beredningar och en självklar del av samhällsplaneringen. De kommunala förvaltningarnas övergripande samhällsplanering bygger på dialog med medborgarna där kulturen ska bidra till att lyfta fram och stärka mjuka värden, kreativa lösningar och skapa ett attraktivt samhälle att bo, leva och verka i. Det kulturella perspektivet bör skrivas in redan i målbeskrivningen av nya projekt och i den kommunala planeringen.

Kommunerna står för den största delen av kulturens resurser i regionen och har det kulturpolitiska ansvaret för huvuddelen av den offentligt finansierade kulturverksamheten i regionen. Varje kommun beslutar om sin kulturpolitiska inriktning. All kulturverksamhet äger rum i en kommun.

Borås är i kraft av sin storlek och profil som kulturkommun motorn i kulturutvecklingen i Boråsregionen. Kultursatsningarna med internationell lyskraft i Borås bidrar till att regionen blir attraktiv och dynamisk vilket leder till en positiv utveckling för alla kommuner i Sjuhärad. I Borås finns resurser i form av institutioner med regionala uppdrag som Textilmuseet och Borås Konstmuseum, Stadsteatern och Regionteater Väst, Högskolan och Science Park med forskning och utveckling. Borås internationella skulpturbiennial och Street Art-festivalen No Limit lockar konstnärer och besökare från många länder. Det textila klustret med bas i Textile Fashion Center skapar en kreativ mötesplats med företag, studenter, forskning, kulturskola, textilmuseum och evenemang som är en resurs för hela regionen. 2021 firar Borås stad 400-årsjubileum med stora satsningar på kultur som hela delregionen kommer att delta i och kraftsamla kring.

I övriga kommuner finns kulturprofilskapande verksamheter som exempelvis Rydals museum (Mark), Kalvfestivalen (Svenljunga), Kultursystem Uddebo och Limmared med Glasets Hus (Tranemo), Bildernas stad (Vårgårda). Ulricehamns kommun arbetar framgångsrikt med Street Art och offentlig gestaltning i samhällsplaneringen. Bollebygd satsar på samtida konst i BOY Konsthall – ett konstnärsdrivet initiativ. Orten Fåglavik i Herrljunga är en plats som utvecklas med kultur och kreativitet som drivkraft.

**Boråsregionen Sjuhäradas kommunalförbund bildades 1999 och är ett politiskt styrt samverkansorgan för kommunerna Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn och Vårgårda. Varbergs kommun är adjungerad till förbundet enligt särskilt avtal. Förbundet bildades samtidigt som Västra Götalandsregionen (VGR) och är ett av fyra kommunalförbund i Västra Götaland med uppgift att ta tillvara medlemskommunernas intressen i delregionen. Antalet invånare i Boråsregionen, inklusive Varberg, uppgår till 280 000.*

Barnperspektiv

I Boråsregionen ska barnperspektivet genomsyra regionens kulturutveckling. Utgångspunkten är FN:s barnkonvention som blir lag 2020. Barnen ska mötas och komma till tals genom de kanaler som regionens kulturverksamheter erbjuder. Samverkan ska ske i former som tar barnens behov och åsikter tillvara. Medarbetare och personal ska fortbildas i konsten att möta och ställa rätt frågor till barnen.

Kulturstrategi Västra Götaland utgår från två principer, armkrok och armlängds avstånd, genom vilka den understryker vikten av samverkan respektive tillitsstyrning.

Kulturstrategi Västra Götaland

Hösten 2018 genomfördes samrådsprocesser som en del av arbetet med att formulera en ny regional kulturstrategi/plan för perioden 2020 – 2023. Kulturstrategi Västra Götaland utgår från två principer, armkrok och armlängds avstånd, genom vilka den understryker vikten av samverkan respektive tillit. Principerna bygger på insikten att alla goda krafter måste samverka för att nå önskade resultat, och att det är kulturens utövare som driver den konstnärliga utvecklingen. Tillsammans med delregioner och kommuner bidrar VGR:s kulturnämnd till utvecklandet av kulturens infrastruktur i regionen, ett sammanhållande och sammanhängande nät av kulturverksamheter. I det arbetet gäller det att vara observant på de "megatrender" - som exempelvis digitaliseringen, klimathotet, växande samhällsklyftor - som både begränsar och skapar möjligheter för kulturpolitiken. Fem perspektiv är vägledande för Västra Götalandsregionens kulturpolitik: demokratisk öppenhet, konstnärlig kvalitet, social relevans, ekonomisk potential och regional profilering. För att dessa ska bli verklighet utpekas fem områden som strategiska och av särskild vikt.

Under perioden 2020-2023 fokuseras särskilda uppgifter:

- Vidga deltagandet. Fokus 2020–2023: Öka deltagandet i kulturlivet och stärka barns rättigheter
- Gynna nyskapande. Fokus 2020–2023: Stärka konstnärers villkor och erkänna ideella krafter
- Utveckla kapaciteter. Fokus 2020–2023: Samverka över politikområden
- Nyttja tekniken. Fokus 2020–2023: Stärka den digitala kompetensen
- Öka internationaliseringen. Fokus 2020–2023: Ta tillvara befintliga kontakter och kunskaper

Delregional kulturpolitisk dialog

I samband med samrådsprocesserna under arbetet med Kulturstrategi Västra Götaland genomfördes i Boråsregionen fyra delregionala kulturpolitiska dialoger. Syftet var att identifiera gemensamma ambitioner, prioriteringar och potentiell samverkan ur ett regionalt helhetsperspektiv. Fokus var varje invånares rätt till delaktighet i och tillgång till konst och kultur. Underlaget för dialogen utgjordes av svaren på en enkät där kommuner och kommunalförbund angav vilka områden (i politiskt förankrade dokument, kulturplan eller motsvarande) som är intressanta för utveckling tillsammans med VGR under strategi-/planperioden.

Kommunerna i Boråsregionen lyfte fem prioriterade områden för kultursamverkan:

- Bibliotek och läsfrämjande
- Kulturskolan
- Offentlig konst och gestaltad livsmiljö
- Platsutveckling och besöksnäring
- Folkbildning och civilsamhälle

Biblioteken är en förutsättning för samhällsutveckling och navet där människor möts och lösningar hittas.

Bibliotek och läsfrämjande

Biblioteken vill verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning, främja litteraturens ställning och intresset för bildning och kulturell verksamhet. Biblioteksverksamheten är lagstadgad på både regional och kommunal nivå.

Biblioteken är en förutsättning för samhällsutveckling och navet där människor möts och lösningar hittas. Biblioteken i Sjuhärad arbetar horisontellt med alla delar av samhället, värnar demokratin och utmanar egna gränser. Biblioteket ska vara ett tryggt rum, där alla får plats.

Biblioteken i Sjuhärad vill öppna dörrar till andra världar och göra den värld vi lever i mer förståelig. Biblioteken vill stärka individers självkänsla och ge möjlighet till delaktighet i samhället. Genom ett vidgat deltagande vill biblioteken ta tillvara individers kreativitet och skaparlust, tillsammans med användarna skapas innehållet på biblioteken.

Biblioteken i Sjuhärad utvecklas i ett nära samarbete för att nå så många som möjligt och för att erbjuda bästa möjliga service. Biblioteken i Sjuhärad vill samverka kring bibliotekskatalog, fortbildning, program och projekt.

Läsfrämjande är ett av bibliotekens huvuduppdrag, läsförståelse är ett fundament för det demokratiska samhället. Biblioteken i Sjuhärad vill fortsätta att arbeta tillsammans med läsfrämjande, ett sätt skulle kunna vara ett gemensamt medieutbud, liknande samarbeten finns redan på andra håll i Västragötalandsregionen.

Boråsregionen vill

- Skapa ett regionalt bibliotekskluster med ett gemensamt medieutbud
- Främja bibliotekens roll i samhällsutvecklingen
- I linje med barnkonventionen arbeta för att vidga deltagandet och medskapandet

Kulturskolan – barn och ungas eget skapande

Visionen för samverkan mellan kulturskolorna i Boråsregionen är "Sjuhärad – gränslösa musik- och kulturskolor för ett brett och rikt kulturliv i Boråsregionen".

Kulturskolorna vill spegla den tid vi lever i och kulturskolorna ska vara platsen där barnen i Sjuhärad upptäcker estetiska uttrycksformer och utvecklar sin skapande förmåga. Det är viktigt att barnen som deltar i kulturskolornas verksamhet har roligt, känner sig viktiga och delaktiga och inkluderade i verksamheten. Tillsammans utvecklar kulturskolorna kompetenser och organiserar sig och lär av varandra. De samverkar med kulturförvaltningar, föreningsliv, skolor och högskolor, det fria kulturlivet och kulturinstitutioner nationellt och internationellt. Regional samverkan leder till ett bredare utbud av estetiska uttryck för barn och ungdomar. Samarbeta över kommungränserna bidrar till kompetensförsörjning.

Boråsregionen vill

- Utveckla kompetenser. Vi organiserar oss och lär av varandra, kreativitet och goda idéer uppmuntras och tas tillvara. Vi är i framkant och använder ny teknik och media.
- Samverka med kulturförvaltningar, föreningsliv, skolor och högskolor, det fria kulturlivet och kulturinstitutioner, regionalt och internationellt. Regional samverkan leder till ett bredare utbud av estetiska uttrycksformer för våra ungdomar; vi utvecklar kapaciteter.
- Möjliggöra att alla barn får möta kulturskolan. Som kreativ motor i regionen synliggör kulturskolan de ungas kultur. Vi vidgar deltagandet.
- Vara en kulturskola med tydlig röst för alla barn och ungdomar. Vara attraktiva och kreativa mötesplatser. Vara med och leda och påverka utvecklingen.

Målbild: Sjuhärad är ett nationellt och internationellt uppmärksammat centrum för offentlig konst och design i alla dess former och uttryck.

Offentlig konst och gestaltad livsmiljö

Konst som placeras i stadsrummet är tillgänglig för alla. Att möta konst på ett naturligt sätt i vardagen, ger upplevelser och kan öppna för samtal och reflektion. Borås har profilerat sig som en skulpturstad och som ett centrum för offentlig konst av internationell dignitet. Skulpturtemat och den offentliga konsten har stor utvecklingspotential för kommunerna i Sjuhärad med Borås som naturligt centrum. Att utveckla samverkan kring offentlig konst i Sjuhärad bidrar till regional utveckling.

Boråsregionen är profilerad som en viktig nod för form- och designområdet i Västra Götaland. Västra Götalandsregionen arbetar för att regionen ska bli en nod för form och design med Textilmuseet, Röhsska museet och Rörstrands museum i samverkan.

Målbild: Sjuhärad är ett nationellt och internationellt uppmärksammat centrum för offentlig konst och design i alla dess former och uttryck.

Boråsregionen vill

- Utveckla nytänkande publikarbete för alla åldrar
- Lyfta konst och kultur i Sjuhärad med anledning av Borås 400-årsjubileum 2021
- Anordna konstbiennaler med samarbeten mellan kommunerna
- Bjuda in internationella konstnärer till utställningar och residens
- Göra invånare och besökare till aktiva medskapare i konst- och kulturlivet
- Tillämpa enprocentsregeln* konsekvent vid kommunala investeringar

** Enprocentsregeln innebär att minst en procent av budgeten vid ny-, om- och tillbyggnationer av fastigheter, infrastruktur och offentliga miljöer ska investeras i konstnärlig gestaltning.*

Målbilden för platsutveckling i Boråsregionen är att i Sjuhärad möts människor i tid och rum. Kultur- och naturarvet ska vara en självklar del av samhällsutvecklingen.

Hållbar platsutveckling – natur- och kulturarv, besöksnäring

Långsiktig och hållbar platsutveckling kräver bred samverkan mellan aktörer på platsen. En förutsättning är att regionala stödfunktioner samordnas utifrån platsens specifika behov. Det civila samhället spelar stor roll som motor för idékraft och engagemang inom platsutveckling. Regionens projekt stöder platsutveckling som stärker mindre orters näringsliv, som inkluderar besöksnäringen, serviceutbud och attraktivitet. För en långsiktigt hållbar platsutveckling krävs en bred samverkan mellan civilsamhälle, näringsliv och offentliga aktörer på platsen. En hållbar platsutveckling kräver samverkan med invånarna och att deras behov och visioner tas tillvara.

Kunskapen om att kultur kan bidra till utveckling av en plats och öka kvaliteten i andra sektorer är inte tillräckligt spridd bland beslutsfattare. Istället för att konkurrera om resurser kan både kulturen och andra verksamheter som äldreomsorg, integration, skola och turism dra nytta av samverkan över sektorsgränser. Idag pratas det mycket om platsutveckling och kreativa näringar. Städer, kommuner och orter drömmer om att en kreativ utveckling skall uppstå på just deras plats. I verkligheten sker det sällan av en slump. Vill man att enskilda initiativ skall få ett genomslag kräver det ett långsiktigt arbete och att man tar sin utgångspunkt i den specifika platsens förutsättningar och aktörer. Västra Götalandsregionen och kommunalförbunden samordnar sig för att tillsammans stödja kulturdriven platsutveckling genom att bl a stödja utvecklingen av kultursystem. Kultursystem innebär att enskilda verksamheter inom ett geografiskt område tillsammans bildar en miljö för att i samverkan utveckla platsens kulturella identitet, utbyta kompetenser och därmed stärka orten/platsens ekonomiska potential.

Målbilden för platsutveckling i Boråsregionen är att i Sjuhärad möts människor i tid och rum. Kultur- och naturarvet ska vara en självklar del av samhällsutvecklingen.

Boråsregionen vill

- Arrangera utbildningar, kompetensutveckling kring samhällsplanering/utveckling
- Utveckla samarbeten mellan kommunerna inom platsutveckling
- Öka tillgängligheten genom att verka för digitalisering av kulturarvet
- Öka förståelsen för kulturens plats i samhället
- Främja samverkan mellan kultur och besöksnäring för att öka Sjuhärads attraktionskraft.

Folkbildning och civilsamhälle

Samverkan med folkbildning och civilsamhälle är ett prioriterat område för Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund. Studieförbunden är en möjliggörare som skapar förutsättningar och mötesplatser med ett lokalt engagemang i civilsamhället. Folkbildningen skapar förutsättningar för invånarna att ta del av det livslånga lärandet. Inom ramen för folkbildning är varje individs kunskap värdefull och skapar förutsättningar för gemensamt lärande, gemenskap och sammanhang. Civilsamhället i Boråsregionen är en resurs för ett aktivt och brett kulturutbud.

Boråsregionen vill

- Skapa möten över de gränser som kan sättas av funktionsvariationer eller bakgrund
- Främja ungdomars delaktighet
- Bevara kulturarvet inom byggnadsvård, textil, musik
- Skapa förutsättningar för upplevelser inom konst och kultur
- Verka för demokrati och alla människors lika värde

”Målen för kulturpolitiken är att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund, att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och att kreativitet, mångfald och konstnärlig utveckling ska präglade samhällets utveckling.”

Kulturpolitiken

”Målen för kulturpolitiken är att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund, att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och att kreativitet, mångfald och konstnärlig utveckling ska präglade samhällets utveckling.”

Den nationella kulturpolitiken syftar till att främja ett levande och oberoende kulturliv. Politikområdet omfattar konstnärernas villkor och människors tillgång till kultur i alla dess former samt hur kulturarvet ska bevaras, användas och utvecklas.

Konst och kultur bygger attraktiva samhällen, gemenskap, företag, innovationer och god hälsa - men det är inte därför konsten finns. Den finns för att påminna oss om och på samma gång ifrågasätta vad det är att vara människa.

I Boråsregionen hanteras kulturutvecklingsfrågorna parallellt med andra tillväxtfrågor (näringsliv, forskning, utveckling samt arbetsliv), vilket innebär att kulturen får genomslag i övriga sektorer på ett naturligt sätt. Möten genomförs löpande med företrädare för kommuner och organisationer med målet att lyfta fram gemensamma frågeställningar och sätta igång samarbeten.

Kommunalförbundets uppgift är att skapa nya partnerskap/nätverk som stärker och lyfter fram kulturens betydelse i delregionalt utvecklingsarbete tillsammans med aktörer från utbildning, kultur, näringsliv och civilsamhälle. Kommunalförbundet arbetar strategiskt med kulturutvecklingsfrågor.

I Boråsregionen är ett prioriterat mål för regional utveckling att främja ett aktivt och nyskapande kulturliv för alla. Kulturen i Boråsregionen ska synas och sticka ut, väcka intresse och skapa framtidstro.

Syftet med delregional kultursamverkan är att fördjupa samarbetet mellan kommunerna i Boråsregionen för att skapa en långsiktigt hållbar utveckling av kulturen med invånarna som medskapare i kulturutbudet.

Boråsregionens kulturplan är styrande för projekt och förstudier som söker medel från förbundet. Den delregionala kulturplanen är en del av Kultursamverkansmodellen och samspelar med Kulturstrategi Västra Götaland under perioden 2020 - 2023.

Kultursamverkansmodellen

Kultursamverkansmodellen är till för att decentralisera inflytandet inom kulturpolitiken. Den är ett exempel på flernivåsamverkan mellan stat, regioner, kommunalförbund och kommuner, och förutsätter även dialog med det civila samhället, yrkesverksamma konstnärer och organisationer. Modellen möjliggör för regionerna att göra egna prioriteringar och skapar utrymme för regionala variationer. Kultursamverkansmodellen syftar till att flytta kulturpolitiken närmare medborgarna. Alla Sveriges regioner, utom Stockholms läns landsting, är del av modellen.

Regioner tar i samverkan med kommuner och kommunalförbund fram en flerårig regional kulturplan. Samråd ska ske med civilsamhälle och kulturskapare. Genom att den reglerar det statliga stödet till regional kulturverksamhet är kultursamverkansmodellen central för ett vitalt regionalt kulturliv.

Samråd och samverkan

Samverkan och samråd är en förutsättning för att stärka utvecklingen i regionen och det ska ske med lokala, regionala och nationella parter. Syftet med en gemensam delregional kulturplan är att fördjupa samarbetet mellan kommunerna i delregionen för att skapa en långsiktigt hållbar utveckling av kulturen i området. Utgångspunkten för den regionala samverkan och tillväxtmedlen är att de ska bidra till Sjuhärads utveckling och tillväxt inom prioriterade målområden utifrån den regionala strategin VG2020 och den regionala kulturstrategin och kulturplanen. Detta ska ske gemensamt eftersom samarbete åstadkommer större effekter än enskilda insatser. Den gemensamma nyttan i Sjuhärad är vägledande.

Boråsregionen ingår i kultursamverkansmodellen och samverkar med Västra Götalandsregionen och övriga kommunalförbund. Kommunalförbundet samverkar med medlemskommunerna i en rad strategiska utvecklingsfrågor och uppdraget innebär att tillgodose den gemensamma nyttan i Sjuhärad – det delregionala mervärdet. Samverkan inom kulturområdet sker på flera plan och i olika nätverk. Inom ramen för samverkan i Boråsregionen finns nätverk med kommunala tjänstemän – kulturchefer, bibliotekschefer, musik- och kulturskolechefer och kommunenas kultursamordnare.

Uppföljning och utvärdering

Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund rapporterar årligen till Västra Götalandsregionen koncernavdelning kultur om utvecklingsprocesser och insatser som genomförts inom ramen för kultursamverkansmodellen. Slutrapporten presenteras för förbundets politiska beredning för hållbar regional utveckling. En årlig uppföljning av samverkan genomförs tillsammans med medlemskommunerna och de kommunala kulturnätverken. Kulturnätverken följer upp och utvärderar de regionala utvecklingsinsatserna och målen i den delregionala kulturplanen. Utvärderingen sammanställs i en rapport och bilägges kommunalförbundets årsredovisning.

Bilagor

1. Vision för bibliotekssamverkan
2. Vision Sjuhärad gränslösa musik- och kulturskolor

Kontakt

Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund
Skaraborgsvägen 1 A, Vån 2
506 30 BORÅS

info@borasregionen.se

<http://www.borasregionen.se>

Med stöd från

